

II. kapitola

PRESDÚDNE KONANIE

-
- § 1. Postup pred začatím trestného stíhania • § 2. Prípravné konanie •
§ 3. Organizačné zabezpečenie predsúdneho konania
-

§ 1. POSTUP PRED ZAČATÍM TRESTNÉHO STÍHANIA

I. Všeobecná charakteristika postupu pred začatím trestného stíhania ako štádia trestného konania a prijatie trestného oznámenia

Postup pred začatím trestného stíhania je prvým štádiom nielen predsúdneho konania, ale aj trestného konania ako celku. **Postupom pred začatím trestného stíhania sa rozumie konanie orgánov činných v trestnom konaní (prokurátor a policajt), ktoré spočíva v prijímaní trestných oznámení a iných podnetov o skutočnostiach nasvedčujúcich spáchaniu trestného činu, v preskúmaní ich obsahu a v rozhodnutí o spôsobe ďalšieho postupu a vybavení veci.** Vybavením trestnej veci sa rozumie rozhodnutie o postupe podľa § 197 ods. 1 a 2 alebo o začatí trestného stíhania podľa § 199 ods. 1.

Postup pred začatím trestného stíhania sa spravidla začína podaním oznámenia o skutočnostiach, že bol spáchaný trestný čin (ďalej ako „trestné oznámenie“). Trestné oznámenie je teda jedným z druhov podania a primeraným spôsobom sa na neho vzťahujú ustanovenia Trestného poriadku upravujúce podanie (§ 62). Trestné oznámenie môžu podať fyzické osoby alebo právnické osoby. Trestné oznámenie môže mať aj formu oznámenia o vlastnej trestnej činnosti (sebaobvinenie). Podanie sa posudzuje vždy podľa obsahu, aj keď je nesprávne označené. Možno ho urobiť písomne, ústne do zápisnice, telegraficky, telefaxom, elektronickými prostriedkami podpísanými kvalifikovaným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona alebo bez kvalifikovaného elektronického podpisu. Podanie urobené telegraficky, telefaxom alebo elektronickými prostriedkami bez kvalifikovaného elektronického podpisu treba potvrdiť písomne alebo ústne do zápisnice do troch pracovných dní, inak sa o podaní nekoná (§ 62 ods. 1). Ak sa trestné oznámenie podáva ústne, **treba oznamovateľa**

poučiť o zodpovednosti za uvedenie vedome nepravdivých údajov vrátane následkov krivého obvinenia, o možnosti a podmienkach poskytnutia ochrany pred neoprávneným postihom v pracovnoprávnom vzťahu podľa osobitného predpisu (zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti) a **vypočuť o okolnostiach, za ktorých bol čin spáchaný**, o osobných pomeroch toho, na koho sa oznámenie podáva, o dôkazoch a výške škody a iných následkoch, ktoré boli spôsobené trestným činom. Ak je oznamovateľ súčasne poškodeným alebo jeho splnomocnencom, musí sa vypočuť aj o tom, či žiada, aby súd rozhodol o jeho nároku na náhradu škody v trestnom konaní. Výsluch osoby, ktorá podáva oznámenie, sa má vykonať tak, aby sa získali podklady na ďalšie konanie. Ak oznamovateľ pri ústnom podaní zápisnice predloží listinné alebo vecné dôkazy, treba túto skutočnosť uviesť v zápisnici o podanom trestnom oznámení. V tomto prípade treba oznamovateľovi o tom vydať aj písomné potvrdenie. Na žiadosť oznamovateľa sa v trestnom oznámení neuvedú údaje o jeho totožnosti. Materiály, ktoré umožňujú zistenie totožnosti takého oznamovateľa, sa ukladajú na prokuratúre. Do spisu sa zakladajú len s jeho súhlasom (§ 62 ods. 2).

Trestné oznámenie sa podáva prokurátorovi alebo policajtovi. Tým je vymedzený okruh subjektov, ktoré prijímajú trestné oznámenia. Ústne trestné oznámenie môžu prijať aj súdy. Tie sú však povinné zápisnicu o ústnom podaní trestného oznámenia bez odkladu poslať prokurátorovi (§ 62 ods. 4).

Iný postup prichádza do úvahy, ak prokurátor alebo policajt po prijatí trestného oznámenia zistia, že trestné oznámenie sa týka pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu upravenej v § 14. Vtedy sú povinní o tomto trestnom oznámení bez meškania upovedomiť Úrad špeciálnej prokuratúry. Ak sa trestné oznámenie týka pôsobnosti Európskej prokuratúry, tak sú prokurátor alebo policajt povinní bez meškania upovedomiť o podanom trestnom oznámení Európsku prokuratúru (§ 196 ods. 1 druhá veta). Aj keď to právna úprava neustanovuje, urobia tak písomne, pričom súčasťou písomného upovedomenia je spravidla aj zápisnica o prijatí trestného oznámenia.

V prípade prijatia trestného oznámenia podaného poškodeným, prokurátor alebo policajt vydá poškodenému písomné potvrdenie, ktoré musí obsahovať čas a miesto podania, označenie orgánu, ktorý trestné oznámenie prijal, a základné skutočnosti trestného oznámenia. Ak bolo trestné oznámenie

IV. Preskúmanie postupu policajta v štádiu pred začatím trestného stíhania

Postup policajta od prijatia trestného oznámenia, resp. od odovzdania trestného oznámenia na vybavenie preskúma prokurátor na základe žiadosti oznamovateľa alebo poškodeného najneskôr do 30 dní od podania žiadosti (§ 198 ods. 2). Na formu žiadosti sa vzťahujú ustanovenia § 62 ods. 1 TP.

§ 2. PRÍPRAVNÉ KONANIE

I. Základná charakteristika prípravného konania ako štádia trestného konania

Prípravným konaním sa podľa § 10 ods. 14 rozumie úsek od začatia trestného stíhania do

- a) **podania obžaloby,**
- b) **návrhu na schválenie dohody o uznaní viny a prijatí trestu (ďalej ako „dohoda o vine a treste“)** alebo
- c) **právoplatnosti rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní vo veci samej.**

Prípravné konanie zvyčajne nadväzuje na výsledky, ktoré orgán činný v trestnom konaní získal v rámci postupu pred začatím trestného stíhania. Prípravné konanie je vykonávané dvomi formami, a to formou „**vyšetrovania**“ alebo formou „**skráteneho vyšetrovania**“. Rozdiel medzi týmito dvomi formami spočíva predovšetkým v tom, že vyšetrovanie sa vykonáva o zločinoch, ako aj o prečinoch, ak je zároveň splnená niektorá z podmienok uvedená v § 200 ods. 2. Skrátene vyšetrovanie sa vykonáva o prečinoch. Vyšetrovanie vykonávajú len vyšetrovatelia [§ 10 ods. 7 písm. a) až c)]. Skrátene vyšetrovanie vykonávajú vyšetrovatelia, ak ide o prečiny, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody od troch do päť rokov. Skrátene vyšetrovanie o prečinoch do troch rokov trestu odňatia slobody vykonávajú ostatní policajti [§ 10 ods. 7 písm. d) až h), ods. 8 a 9]. Podstatný rozdiel spočíva v tom, že pri vyšetrovaní môžu policajti vykonávať dokazovanie v potrebnom rozsahu bez obmedzenia dôkazných prostriedkov. Pri skrátene vyšetrovaní je dokazovanie objektívne menej rozsiahle, napríklad v prípade výsluchu svedkov možno tento dôkazný prostriedok použiť len v prípadoch ustanovených v § 203 ods. 1 písm. a). Aj iné dôkazy (napr. vecné,

listinné) sa v skrátrenom vyšetrovaní nevykonávajú, len sa vyhľadajú a zabezpečia, aby mohli byť vykonané v ďalšom konaní. Vyšetrovanie a skrátané vyšetrovanie teda nie sú úsekmi trestného konania v rámci prípravného konania, ale sú to dve formy (dva spôsoby), ktorými sa prípravné konanie ako úsek (štádium) trestného konania vykonáva. Ak sú splnené podmienky, prichádza do úvahy osobitný postup v rámci skrátaného vyšetrovania podľa § 204, na pomenovanie ktorého sa spravidla používa pojem „**osobitne skrátané vyšetrovanie**“. Do úvahy však prichádza aj jednoduchší pojem „**zrýchlené vyšetrovanie**“. V prípade „osobitne skrátaného vyšetrovania“ však nejde o ďalšiu formu prípravného konania, ale len o osobitný postup v rámci skrátaného vyšetrovania. Odborná verejnosť sa však začína prikláňať k názoru, že aj osobitne skrátané vyšetrovanie by malo byť považované za ďalšiu formu prípravného konania.

V súvislosti so zavedením trestnej zodpovednosti právnických osôb možno vo všeobecnosti uviesť, že ustanovenia o postavení obvineného v prípravnom konaní sa primerane vzťahujú aj na obvineného – právnickú osobu. V tejto súvislosti je dôležité uviesť, kto môže v trestnom konaní konať v mene stíhanej právnickej osoby. Podľa § 27 TZPO je to „*osoba oprávnená konať za právnickú osobu*“. Čo všetko možno rozumieť pod týmto pojmom, ako aj podrobnejšia úprava o tom, kto a za akých podmienok môže byť osobou oprávnenou konať za právnickú osobu, je uvedené v jednotlivých častiach spomínaného ustanovenia. Konkrétne podľa § 27 TZPO v trestnom konaní robí za právnickú osobu úkony štatutárny orgán. Štatutárny orgán právnickej osoby má právo odoprieť vypovedať (§ 27 ods. 1 TZPO). Právnická osoba si môže **zvoliť zástupcu**, ktorým môže byť len fyzická osoba v plnom rozsahu spôsobilá na právne úkony s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky. Oprávnenie na zastupovanie sa preukazuje písomným plnomocenstvom udeleným osobe, ktoré ju na to výslovne oprávňuje. Plnomocenstvo možno udeliť aj ústne do zápisnice. Trovy zástupcu znáša právnická osoba (§ 27 ods. 2 TZPO). Štatutárny orgán a zástupca stíhanej právnickej osoby je povinný na začiatku prvého výsluchu uviesť adresu, na ktorú sa mu majú písomnosti doručovať vrátane písomností určených do vlastných rúk, ako aj spôsob doručovania s tým, že ak túto adresu alebo spôsob doručovania zmení, je povinný túto skutočnosť bez meškania oznámiť príslušnému orgánu. O doručovaní a následkoch s tým spojených orgán činný v trestnom konaní alebo súd štatutárny orgán alebo zástupcu poučí (§ 27 ods. 5 TZPO). Za právnickú osobu nemôže konať ten, kto bol do trestného konania pribratý ako znalec, tlmočník

POSTUP PRED ZAČATÍM TRESTNÉHO STÍHANIA	
<p>Postupom pred začatím trestného stíhania sa rozumie konanie orgánov činných v trestnom konaní, ktoré spočíva v prijímaní trestných oznámení a iných podnetov o skutočnostiach nasvedčujúcich spáchaniu trestného činu, v preskúmaní ich obsahu a v rozhodnutí o spôsobe ďalšieho postupu a vybavení veci.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – prijatie oznámenia o skutočnostiach, že bol spáchaný trestný čin – trestné oznámenie sa podáva prokurátorovi alebo policajtovi – o prijatí trestného oznámenia podaného poškodeným sa vydá písomné potvrdenie – ak prokurátor alebo policajt po prijatí trestného oznámenia zistí, že je potrebné ho doplniť, doplnenie vykoná výsluchom oznamovateľa alebo poškodeného alebo vyžiadanim písomných podkladov od oznamovateľa alebo od inej osoby – prokurátor alebo policajt môže vypočúť osobu, ktorú je na základe trestného oznámenia alebo iného podnetu potrebné vypočúť o okolnostiach nasvedčujúcich, že mala spáchať trestný čin 	
ROZHODNUTIA PO PRIJATÍ TRESTNÉHO OZNÁMENIA	
<p>Prokurátor alebo policajt sú povinní po preskúmaní obsahu oznámenia rozhodnúť uznesením o spôsobe vybavenia veci podľa § 197 ods. 1 a 2, resp. § 199 ods. 1.</p>	
Odovzdanie veci	<ul style="list-style-type: none"> – uznesenie o odovzdaní veci podľa § 197 ods. 1 písm. a) orgánu príslušnému na prejednanie priestupku alebo iného správneho deliktu – uznesenie o odovzdaní veci podľa § 197 ods. 1 písm. b) inému orgánu na disciplinárne konanie
Odloženie veci	<ul style="list-style-type: none"> – uznesenie o odložení veci podľa § 197 ods. 1 písm. c), ak je trestné stíhanie neprípustné podľa § 9 ods. 1 alebo ak zanikla trestnosť činu – uznesenie o (fakultatívnom) odložení veci podľa § 197 ods. 2, ak je trestné stíhanie neúčelné vzhľadom na okolnosti uvedené v § 215 ods. 2

Odmietnutie veci	– uznesenie o odmietnutí veci podľa § 197 ods. 1 písm. d), ak je z obsahu oznámenia zrejmé, že konanie, ktorého sa oznámenie týka, sa nemôže posudzovať ako trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt a ani ho nemožno odovzdať inému orgánu na disciplinárne konanie
Začatie trestného stíhania	– uznesenie o začatí trestného stíhania podľa § 199 ods. 1, ak z obsahu oznámenia vyplýva, že nie je dôvod na postup podľa § 197 ods. 1 alebo 2 (bezodkladne, resp. najneskôr do 30 dní od prijatia oznámenia) – pri nebezpečenstve z omeškania sa začne trestné stíhanie vykonaním zaistovacieho, neopakovateľného alebo neodkladného úkonu a po ich vykonaní sa ihneď vyhotoví uznesenie o začatí trestného stíhania, v ktorom sa uvedie, ktorým z týchto úkonov už bolo začaté trestné stíhanie

PRÍPRAVNÉ KONANIE

Prípravným konaním je úsek od začatia trestného stíhania do:

- a) podania obžaloby,
- b) návrhu na schválenie dohody o vine a treste alebo
- c) právoplatnosti rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní vo veci samej.

Funkcie prípravného konania

1. **vyhľadávacia** (odhaľovacia) funkcia
2. **zabezpečovacia** (fixačná, zaistovacia) funkcia
3. **verifikačná** (filtračná) funkcia
4. **odklonná funkcia**

Priebeh prípravného konania

I. Začatie trestného stíhania:

- a) začatie trestného stíhania pre trestný čin (§ 199),
- b) dočasné odloženie vznesenia obvinenia (§ 205),
- c) vznesenie obvinenia (§ 206).

IV. kapitola

HLAVNÉ POJEDNÁVANIE

-
- § 1. Účel, význam, všeobecná charakteristika a fázy hlavného pojednávania •
 - § 2. Príprava hlavného pojednávania • § 3. Začatie hlavného pojednávania •
 - § 4. Dokazovanie • § 5. Záver hlavného pojednávania • § 6. Rozhodnutie súdu na hlavnom pojednávaní • § 7. Rozhodnutie súdu mimo hlavného pojednávania •
 - § 8. Zápisnica o hlavnom pojednávaní
-

§ 1. ÚČEL, VÝZNAM, VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA A FÁZY HLAVNÉHO POJEDNÁVANIA

Hlavné pojednávanie je v poradí druhým štádiom druhej časti trestného konania, teda konania na súde. Je najvýznamnejším štádiom trestného konania, pretože práve **na hlavnom pojednávaní sa rozhoduje o základnej otázke, to znamená o vine obžalovaného, a v prípade zistenia a uznania jeho viny aj o treste**, prípadne o ďalších súvisiacich výrokoch, napríklad o náhrade škody a o ochrannom opatrení. Preto teda možno tvrdiť, že hlavné pojednávanie je najdôležitejším štádiom trestného konania, v ktorom trestné stíhanie vrcholí. Rozhodnutie na hlavnom pojednávaní urobí súd. Vychádza z obžaloby a rozhoduje až po tom, keď sa podrobne prebrali a na základe dôkazov vykonaných za účasti procesných strán objasnili všetky rozhodujúce skutkové okolnosti. Správnosť súdneho rozhodnutia sa zabezpečuje čo najširším uplatnením základných zásad trestného konania. Na hlavnom pojednávaní vrcholí účel trestného konania, to znamená „*náležite zistiť trestné činy a podľa zákona spravodlivo potrestať ich páchatelov*“ (§ 1). V konaní pred súdom sa na hlavnom pojednávaní posilňuje postavenie procesných strán (§ 10 ods. 10 druhá a tretia veta). Zavádzajú sa výraznejšie prvky kontradiktórnosti (pojem „kontradiktórnosť“ znamená „protirečenie“, je odvodené od latinského pojmu „*contradictio*“ – v preklade „odporovať“, resp. „protirečiť“, pričom **pod kontradiktórnosťou treba rozumieť právo procesných strán poznať dôkazy druhej strany a mať možnosť sa k nim v rámci dokazovania v trestnom konaní vyjadriť, teda im protirečiť**).

Zároveň sa zvyrazňuje úloha súdu ako nezávislého orgánu, pred ktorým vystupujú strany trestného konania, u ktorých sa zdôrazňuje presadenie zásady ich rovnosti. Na hlavnom pojednávaní majú strany trestného konania právo dôkazy nielen navrhovať, ale ich aj zabezpečovať a vykonávať. Zvýrazňuje sa zodpovednosť prokurátora za unesenie dôkazného bremena v spore s obvineným, v ktorom prokurátor reprezentuje štát a jeho záujmy. Priebeh konania na hlavnom pojednávaní má totiž podľa súčasnej úpravy, ktorú zaviedol platný Trestný poriadok od 1. januára 2006, **charakter sporu dvoch strán trestného konania**, zjednodušene povedané, na jednej strane obžaloby, reprezentovanej predovšetkým prokurátorom, a na druhej strane obhajoby, reprezentovanej obžalovaným a jeho obhajcom. Sporový priebeh konania na hlavnom pojednávaní sa najvýznamnejšie prejavuje v etape dokazovania, v rámci ktorého ako keby obžaloba a obhajoba viedli pomocou dokazovania spor. V tomto spore prokurátor pomocou ním predložených dôkazov obžalobu dokazuje a naproti tomu obžalovaný s obhajcom pomocou nimi predložených dôkazov obžalobu vyvracia alebo spochybňuje.

Výsledok sporu, teda dokazovania zhodnotí potom súd, ktorý na základe výsledku hodnotenia dôkazov aj rozhodne o vine a treste formou odsudzujúceho alebo oslobodzujúceho rozsudku, prípadne iným meritórnym spôsobom (napr. uznesením o postúpení veci, o zastavení trestného stíhania a pod.). Podmienkou toho, aby mohlo prebehnúť objektívne a spravodlivé trestné sporové konanie, je rovnosť strán pred nezávislým súdom a plnohodnotné uplatnenie zásady kontradiktórnosti. Úprava priebehu hlavného pojednávania vytvára pre naplnenie spomínaných predpokladov vhodné podmienky.

V súvislosti so zavedením trestnej zodpovednosti právnických osôb možno vo všeobecnosti uviesť, že ustanovenia o postavení obžalovaného na hlavnom pojednávaní sa primerane vzťahujú aj na obžalovanú právnickú osobu, pokiaľ zákon o TZPO neustanovuje v tejto súvislosti inak. Uplatňuje sa však všeobecná zásada, že ak majú byť v priebehu spoločného konania vedeného proti fyzickej osobe a právnickej osobe vykonávané úkony trestného konania vo vzťahu k obom týmto osobám, uskutočňujú sa spravidla najprv vo vzťahu k fyzickej osobe (§ 24 TZPO). Napríklad v spoločnom konaní sa vypočuje na hlavnom pojednávaní (platí to aj pre verejné zasadnutie) najskôr obžalovaná fyzická osoba a potom osoba oprávnená konať za obžalovanú právnickú osobu (§ 29 ods. 1 TZPO).